

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****ZEYNEP GÜLŞAH AKSOY BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası	: 2016/50678
Karar Tarihi	: 28/5/2019
Başkan	: Engin YILDIRIM
Üyeler	: Recep KÖMÜRCÜ Celal Mümtaz AKINCI Muammer TOPAL Recai AKYEL
Raportör	: Burak FIRAT
Başvurucu	: Zeynep Gülşah AKSOY
Vekili	: Av. Doğukan Tonguç CANKURT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir protesto eylemi sırasında afiş astığı için başvurucuya idari para cezası verilmesinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 21/10/2016 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmiştir.
5. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
6. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
7. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR**A. Arka Plan Bilgisi**

8. Türkiye'de 2015 yılının ikinci yarısından başvuruya konu eylemin yapıldığı tarihe kadar çok sayıda terör saldırısı ile birlikte toplumsal infial yaratan bazı olaylar yaşanmıştır. Bunlardan bazıları, açık kaynaklardan edinilen bilgiler ışığında kronolojik olarak sıralanmıştır.

i. 5/6/2015 tarihinde Halkların Demokratik Partisinin (HDP) Diyarbakır'daki seçim mitingine bombalı saldırı düzenlenmiştir. 7/6/2015 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimi'nden iki gün önce düzenlenen saldırıda beş kişi ölmüş, dört yüzün üzerinde kişi de yaralanmıştır.

ii. 20/7/2015 tarihinde Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde canlı bomba saldırısı düzenlenmiştir. Saldırıda otuz dört kişi ölmüş, yüzden fazla kişi de yaralanmıştır.

iii. 10/8/2015 tarihinde İstanbul Sultanbeyli Fatih Polis Merkezine bomba yüklü araçla saldırı düzenlenmiştir. Saldırının ardından çıkan çatışmada bir polis memuru şehit olmuştur.

iv. 10/10/2015 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen Barış Mitingi'nin toplanma yeri olan Ankara Garı'nın önünde patlatılan iki bomba ile yapılan saldırıda yüz üç kişi hayatını kaybetmiş, yüzlerce kişi yaralanmıştır.

v. 12/1/2016 tarihinde İstanbul Sultanahmet Meydanı'nda Suriye kökenli bir saldırgan, turist kafilesinin arasına karışarak üzerindeki bombayı patlatmıştır. Patlama sonucunda on üç kişi ölmüş, on altı kişi de yaralanmıştır.

vi. 17/2/2016 tarihinde Genelkurmay, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Kuvvet Komutanlıklarının yakınındaki mevkide askeri servis araçlarının geçişi sırasında bomba yüklü araç patlatılmıştır. Saldırıda yirmi sekiz kişi ölmüş, altmış bir kişi yaralanmıştır.

vii. 13/4/2016 tarihinde Kızılay'da bomba yüklü araçla düzenlenen saldırıda otuz dört kişi ölmüş, yüz yirmi beş kişi yaralanmıştır.

viii. 19/4/2016 tarihinde İstiklal Caddesi'nde Beyoğlu Kaymakamlığı önünde intihar saldırısı düzenlenmiştir. Saldırıda beş kişi ölmüş, otuz yedi kişi de yaralanmıştır.

B. Somut Olaya İlişkin Bilgiler

9. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

10. Başvurucu, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi (Fakülte) öğrencisidir.

11. 21/3/2016 günü saat 11.00 civarında aralarında başvurusunun da bulunduğu yaklaşık on beş kişilik bir grup ülkede 2016 yılında gerçekleşen bombalı saldırıları protesto etmek amacıyla Fakültenin orta bahçesinde toplanarak pankart açmıştır. Pankartın üzerinde şunlar yazmaktadır:

"Sarayın İstikrarı / 5 Haziran 2015 HDP Diyarbakır Mitingi / 20 Temmuz 2015 Suruç / 10 Ekim 2015 Ankara Barış Mitingi / 12 Ocak 2016 Sultanahmet Meydanı / 6 Şubat 2016 Cizre Bodrum Katı / 17 Şubat 2016 Genelkurmay Önü / 13 Mart 2016 Güvenpark / 19 Mart 2016 İstiklal Cddesi / Katliam, Kan, Yayın Yasağı, Gözyaşı Öğrenci Kolektifleri"

12. Anılan pankartın indirilmesi için Fakültenin özel güvenlik görevlileri gruba gerekli ikazları yapmış ancak pankart grup tarafından indirilmemiştir.

13. Fakülte yönetimi karşıt görüşlü öğrenciler arasında meydana gelmesi muhtemel olayları önlemek ve eğitimin aksamadan devam edilmesini sağlamak amacıyla okula polis çağırılmış ve okula gelen polisler saat 14.40'ta Fakültenin orta bahçesine girerek pankartı indirmişlerdir.

14. Başvurucunun da aralarında bulunduğu dört kişi gözaltına alınmış ve ifadelerinin ardından serbest bırakılmıştır.

15. 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 42. maddesi uyarınca Çankaya İlçe Emniyet Müdürlüğü'nün 21/3/2015 tarihli işlemiyle başvurucuya 219 TL idari para cezası uygulanmıştır.

16. Başvurucu idari para cezasına karşı Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) itiraz yoluna başvurmuştur. İtiraz dilekçesinde, protestonun barışçıl olduğu dikkate alınarak eylemin ifade özgürlüğü kapsamında kaldığı ve itiraz konusu cezanın caydırıcı etkisinin gözlemlenmesi gerektiği savunulmuştur.

17. Hâkimlik, idari yaptırım kararı ile verilen idari para cezasının usul ve yasaya uygun olduğunu belirtmiş ve 27/9/2016 tarihinde itirazın reddine kesin olarak karar vermiştir.

18. Anılan karar, başvurucu vekiline 7/10/2016 tarihinde tebliğ edilmiş; başvurucu 21/10/2016 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

19. 5326 sayılı Kanun'un "*Afiş asma*" kenar başlıklı 42. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(1) ... cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait ... alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ... asan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idari para cezası verilir. Aynı içerikteki afiş ve ilânlar, tek fiil sayılır.

(2) Birinci fıkra hükmü, yetkili makamlardan alınan açık ve yazılı izne dayalı olarak asılan afiş ve ilânlar açısından uygulanmaz. ...

...

(4) Bu kabahatler dolayısıyla idari para cezasına, kolluk veya belediye zabta görevlileri karar verir.

..."

B. Uluslararası Hukuk

20. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararlarında, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve bu hak kapsamında ifade özgürlüğünün demokratik toplumun en temel değerleri arasında olduğu ve demokrasinin özünde açık bir tartışma ortamıyla sorunları çözebilme gücünün yer aldığı vurgulanmaktadır. Şiddete teşvik ve demokrasinin ilkelerini ortadan kaldırma durumları dışında toplantı ve ifade özgürlüğünün ortadan kaldırılmasına yönelik önleyici nitelikli radikal tedbirler, yetkililerin eylemlerde kullanılan ifadeler ve bakış açılarını şaşırtıcı ve kabul edilemez olarak değerlendirdiği ya da eylemlerin

yasa dışı olduğu durumlarda dahi demokrasiye zarar vermekte hatta demokrasinin varlığını sık sık tehlikeye atmaktadır. Hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik bir toplumda, mevcut düzene itiraz eden ve barışçıl yöntemlerle gerçekleştirilmesi savunulan siyasi fikirlerin toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla kendisini ifade edebilmesi imkânı kişilere sunulmalıdır (*Gün ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 8029/07, 18/6/2013, § 70; *Güneri ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 42853/98, 43609/98 ve 44291/98, 12/7/2005, § 76).

21. AİHM'in *Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye* (B. No: 19620/12, 23/1/2018) kararında da eldeki mevcut başvuruya benzer bir başvuru ele alınmıştır.

i. AİHM'in kararına konu olayda Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası üyesi başvurululara, gerçekleştirilen grev kapsamında bir okul binasının dış cephesine üzerinde "*Bu iş yerinde grev vardır*" yazılı afiş astıkları gerekçesiyle 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesi uyarınca idari para cezası verilmiştir. AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 11. maddesinde güvence altına alınan barışçıl olarak toplanma özgürlüğü kapsamında incelediği başvuruda değerlendirilmesi gereken başlıca konunun idari para cezasının demokratik toplumda gerekli olup olmadığı hususu olduğunu ifade etmiştir (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 28).

ii. AİHM; gösterinin tamamen barışçıl olarak sürdürüldüğünü, gösteride idari makamların veya polisin kamu düzenini korumak için müdahale etmesini gerektirecek taşkınlıklar yaşanmadığına dikkat çekmiştir (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 29). AİHM'e göre başvuranlar görsel bir kirliliğe sebebiyet veren, şiddet içeren bir afiş asmamışlar ve binanın dış cephesine veya herhangi bir kamu malına zarar vermemişlerdir. Söz konusu afişin asılmasının barışçıl olarak toplanma özgürlüğünün kullanımına bağlı bir unsur olarak değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 33).

iii. AİHM; sulh ceza mahkemesi tarafından yapılan denetimin çok kısıtlı olduğunu, ilgililere isnat edilen fiillerin gerçekliğini doğrulamakla sınırlı kaldığını vurgulayarak itiraz incelemesinde bir yandan barışçıl toplanma hakkının başvurulularca kullanılması ve diğer taraftan kamu düzeninin sağlanması ve başkasının hak ve özgürlüklerinin korunması gibi mevcut farklı menfaatlerin dengelenmeye çalışıldığını gösteren hiçbir unsur bulunmadığını belirtmiştir (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 34). AİHM, afişin binada yapılan eğitimi herhangi bir şekilde engellediğine dair bir durumun olmadığını söyleyerek ihtilaf konusu para cezalarının barışçıl olarak toplanma hakkının kullanımı üzerinde caydırıcı bir etkisi olduğu tespitinde bulunmuştur (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 36). AİHM sonuç olarak başvurululara verilen idari para cezasının demokratik bir toplumda zorunlu olmadığı kanaatini açıklamıştır (*Akarsubaşı ve Akçiçek/Türkiye*, § 37).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

22. Mahkemenin 28/5/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

23. Başvurucu; son zamanlarda yaşanan bombalı saldırıları ve katliamları protesto etmek istediğini, afişin bu yaşananların siyasi sorumluluğunun saray iktidarı olduğunu

belirtmek amacı taşıdığını belirtmiştir. Başvurucu pankartın herhangi bir şiddet çağrısı içermediğini, Fakültede öğrencilerin siyasi düşüncelerini paylaştığı afişlerin her zaman bulunduğunu, toplantı ve gösteri hakkının Anayasa ve Sözleşme tarafından korunduğunu ifade etmiştir.

24. Söz konusu idari para cezasının anılan hak üzerinde caydırıcı etkisi bulunduğu dikkat çeken başvurucu, benzer konuda verilen mahkeme kararlarının dikkate alınmadığını, hakkında verilen kararın gerekçeden yoksun olduğunu belirterek toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

25. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucular tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucu hakkında izinsiz afiş asılması nedeniyle 5326 sayılı Kanun'a göre işlem yapıldığı, afiş içeriğiyle ilgili herhangi bir yaptırım uygulanmadığı ve somut olayda asılan afişin toplanma özgürlüğünün kullanımına bağlı bir unsur olduğu dikkate alındığında başvurucunun iddialarının toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

26. Anayasa'nın "*Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı*" kenar başlıklı 34. maddesi şöyledir:

"Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

27. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

28. Fakülte bahçesinde gerçekleştirilen protesto amaçlı toplantıda asılan afişin emniyet görevlileri tarafından indirilmesi ve sonrasında başvurucunun izinsiz afiş astığı gerekçesiyle idari para cezası ile cezalandırılmasının toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yönelik bir müdahale olduğu kabul edilmelidir.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

29. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 34. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ...yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ...demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

30. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

31. 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesinin *kanunilik* ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

ii. Meşru Amaç

32. Başvurucunun idari para cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin kararın Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerden *kamu düzeninin korunmasına* yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(1) Genel İlkeler

(a) Demokratik Toplumda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının Önemi

33. Anayasa Mahkemesi *demokratik toplum düzeninin gerekleri* ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini daha önce pek çok kez açıklamıştır. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, demokratik toplumun en temel değerleri arasında yer almakta olup bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Kolektif bir şekilde kullanılan ve düşüncelerini ifade etmek isteyen kişilere şiddeti dışlayan yöntemlerle düşüncelerini açıklama imkânı veren bu hak çoğulcu demokrasilerin gelişmesinde zorunlu olan farklı düşüncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır (*Dilan Ögüz Canan* [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 36; *Ali Rıza Özer ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 115; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 79; *Osman Erbil*, B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 45).

34. Bu hak, ifade özgürlüğünün özel bir biçimidir. Anayasal haklar içinde kendine has özerk rolünün ve özel uygulama alanının varlığına rağmen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı aynı zamanda ifade özgürlüğü ışığında değerlendirilmelidir. İfade özgürlüğünün demokratik ve çoğulcu bir toplumdaki önemi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı için de geçerlidir (*Dilan Ögüz Canan*, § 34; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, §

115; *Osman Erbil*, §§ 31, 45; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 72; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, B. No: 2013/3936, 17/2/2016, § 66; *Ömer Faruk Akyüz*, B. No: 2015/9247, 4/4/2018, § 52). Sonuç olarak toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 35; *Ömer Faruk Akyüz*, § 55).

35. İfade özgürlüğünde olduğu gibi toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı da sadece toplumun geneli tarafından savunulan ve kabul gören görüş ve fikirleri korumakla yetinmez. Bunun haricinde toplumun genelini rahatsız edebilecek, endişelendirecek hatta şoke edecek veya onların belirli düzeyde tepkilerini çekebilecek bazı fikirleri savunma amacıyla da toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenlenebilir (*Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş*, B. No: 2015/10676, 26/12/2018, § 33).

36. Toplantının veya gösteri yürüyüşünün hangi amaçla yapıldığının bir önemi yoktur. Bununla birlikte -ifade özgürlüğünde olduğu gibi- siyasal ve kamusal meseleler söz konusu olduğunda toplantı hakkına yapılan müdahaleler daha dar yorumlanmalıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 36; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 115; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 79; *Osman Erbil*, § 45; *Ömer Faruk Akyüz*, § 53).

(b) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygun Olması

37. Buna göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan bir müdahale zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında bkz. *Dilan Ögüz Canan* § 32; sendika hakkı bağlamında bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 73; *Tayfun Cengiz*, B. No: 2013/8463, 18/9/2014, § 56; *Adalet Mehtap Buluryer*, B. No: 2013/5447, 16/10/2014, §§ 103-105; grev hakkı bağlamında bkz. *Kristal-İş Sendikası* [GK], B. No: 2014/12166, 2/7/2015, § 70) ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında *Dilan Ögüz Canan* §§ 33, 56; sendika hakkı bağlamında bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 74) demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez.

(c) Barışçıl Toplantı Hakkı

38. Anayasa'nın 34. maddesi; fikirlerin *silahsız ve saldırısız*, başka bir ifade ile barışçıl bir şekilde ortaya konabilmesi için toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını güvence altına almıştır. Dolayısıyla toplantı hakkının amacı, şiddete başvurmamanın ve fikirlerini barışçıl bir şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Demokratik bir toplumda, mevcut düzene itiraz eden ve barışçıl yöntemlerle mevcut düzenin değiştirilmesi gerektiğini savunanlara dahi toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla bu fikirlerini ifade edebilme imkânı sunulmalıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 37; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, §§ 117, 118; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 80; *Osman Erbil*, § 47; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, §§ 67, 68; *Ömer Faruk Akyüz*, § 54).

(d) Müdahalenin Gerekçesi

39. Keyfi uygulamalardan ve usulsüz sınırlandırmalardan kaçınılması için barışçıl bir toplantıya tedbir almak veya alınan tedbirlere aykırı davrananlara ceza vermek suretiyle yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğunun derece mahkemelerince ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya konulması, kamu düzeni ve başkalarının

haklarının korunması ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılması arasında adil bir denge kurulması gerekmektedir (*Dilan Ögüz Canan*, § 53; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 83; *Ömer Faruk Akyüz*, § 61).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

40. 2015 yılının ikinci yarısından 2016 yılının ikinci yarısına kadar geçen bir yıl içinde Türkiye'nin değişik yerlerinde çok sayıda bombalı terör eylemi meydana gelmiştir. Gayriresmî raporlara göre bu bir yıl içinde Türkiye'de on yedi kez canlı bomba ve bombalı araçla saldırı düzenlenmiş ve saldırılarda polis, asker ve sivil olmak üzere toplam iki yüz doksan sekiz kişi hayatını kaybetmiştir. Bine yakın insanın da yaralandığı tespit edilmiştir.

41. Bir üniversite öğrencisi olan başvuru, bombalı saldırıların devam ettiği günlerde ülkede meydana gelen terör saldırılarını protesto etmek amacıyla okul içinde diğer öğrenci arkadaşlarıyla birlikte bir toplantı düzenlemiş ve bu toplantıda başvuruya konu afiş okul duvarına asılmıştır. Başvurucuya, izinsiz afiş astığı gerekçesiyle 219 TL idari para cezası verilmiştir. Afiş içeriği nedeniyle başvuru hakkında kamu makamlarınca herhangi bir adli veya idari soruşturma açılmamıştır.

42. Yaşanan terör saldırılarına dikkat çeken ve saldırılarda ölenlerin unutulmaması çağrısında bulunan afişin asılmasının bir düşünce açıklaması mahiyetinde olduğu hususunda kuşku bulunmamaktadır. Öte yandan başvuruya konu afiş, öğrencilerinden oluşan bir topluluğun protesto eylemi sırasında asıldığından Anayasa'da düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına ilişkin güvencelerden yararlanır.

43. Anayasa Mahkemesi daha önce afiş asma yoluyla yapılan düşünce açıklanmalarının anayasal güvencelerden yararlanmasının afiş asmanın bazı ön biçim koşullarına bağlanmasına engel teşkil etmeyeceğine karar vermiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Abdulvahap Can ve diğerleri*, B. No: 2014/3793, 8/11/2017, § 53).

44. Kanun koyucu 5326 sayılı Kanun'un 42. maddesinde kamuya ait alanlarda afiş asılmasını yetkili makamın, özel alanlarda ise malikinin iznine bağlı kılmış ve izin koşulu yerine getirilmeden afiş asılmasını idari para cezası yaptırımına tabi tutmuştur. Bu konuda kanun koyucunun takdir yetkisini haiz olduğunun kabulü gerekir. Sırf afiş asmanın izin şartına bağlanmış olması nedeniyle başvurucuların toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği düşünülemez (*Neslihan Albayrak*, B. No: 2015/19611, 13/9/2018, § 21).

45. Öte yandan tek başına izin koşulunun ihlal edilmiş olması, yaptırım uygulanmasının haklılaştırılması bakımından yeterli görülmebilir. Nitekim eldeki somut başvuruya konu olayda cezalandırmanın kamu düzeninin bozulmasını önlemek amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır. Bu noktada izinsiz afiş asılması nedeniyle kamu düzeninin bozulup bozulmadığı veya bozulma tehlikesinin bulunup bulunmadığı ya da böyle bir tehlikenin ortaya çıkıp çıkmadığı ehemmiyet arz etmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, §§ 88, 89; *Abdulvahap Can ve diğerleri*, § 55).

46. Somut olayda Fakülte yönetiminin ya da Hâkimliğin Fakülte bahçesinde gerçekleştirilen toplantının barışçıl olmadığına, kamu düzeninin bozulduğuna veya bozulma

tehlikesinin ortaya çıktığına, eğitimin işleyişinin aksadığına ya da yaptırım konusu afişin asılı kaldığı -yaklaşık- üç saat boyunca herhangi bir gerginliğe sebebiyet verdiğine dair bir tespiti ve değerlendirmesi bulunmamaktadır. Dolayısıyla somut olayın koşullarında barışçıl bir protesto gösterisi sırasında başvuruya konu afişin asılması nedeniyle başvuru sahibinin idari para cezası ile cezalandırılmasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya konulamamıştır.

47. Unutulmamalıdır ki barışçıl toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılan ve bir gösteride yasaklanmamış davranışlarda bulunan kişilerin toplantı hakkı, herhangi bir kınanabilir olaya karışmadıkları sürece en hafif kabul edilecek cezanın dahi uygulanmamasını gerektirir. Zira bu tip soruşturmalar veya cezalandırmalar caydırıcı etki doğurma potansiyeli taşımaktadır (*Osman Erbil*, §§ 51, 71; *Ömer Faruk Akyüz*, § 60).

48. Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında, somut olayın koşullarında başvuru sahibinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan müdahalenin demokratik toplum gereklerine uygun olmadığı Anayasa'nın 34. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

49. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, başvuru sahibinin hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir ...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvuru sahibi lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

50. 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin uygulanmasına ilişkin kabul edilen ilkeler için bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60.

51. Başvuru sahibi, maddi tazminat olarak para cezasının iadesine ve manevi tazminat olarak da 1.000 TL tazminata karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

52. Anayasa Mahkemesi başvuru sahibinin idari para cezası ile cezalandırılmasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı hususunun ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya konulmadığı değerlendirilmesinde bulunarak toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliği kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

53. Bu durumda toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50.

maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğine gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

54. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlali nedeniyle yeniden yargılama yapılmasına karar verilmesinin yeterli giderim sağladığı değerlendirildiğinden tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

55. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucaya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,**

B. Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının **İHLAL EDİLDİĞİNE,**

C. Kararın bir örneğinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 4. Sulh Ceza Hâkimliğine (D. İş. 2016/1947) **GÖNDERİLMESİNE,**

D. Başvurucunun tazminat taleplerinin **REDDİNE,**

E. 2.475 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin **BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,**

F. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurucağın Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal **FAİZ UYGULANMASINA,**

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına **GÖNDERİLMESİNE** 28/5/2019 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Recai AKYEL